

Διάγραμμα Μαθήματος

Κωδικός Μαθήματος	Τίτλος Μαθήματος	Πιστωτικές Μονάδες ECTS
EDUC-543	Θεωρητική Γλωσσολογία	9
Προαπαιτούμενα	Τμήμα	Εξάμηνο
Κανένα	Παιδαγωγικών Σπουδών	Χειμερινό/Εαρινό
Κατηγορία Μαθήματος	Γνωστικό Πεδίο	Γλώσσα Διδασκαλίας
Επιλεγόμενο	Διδακτική της γλώσσας και της λογοτεχνίας	Ελληνική
Επίπεδο Σπουδών	Διδάσκων	Έτος Σπουδών
2 ^{ος} Κύκλος	Δρ Μαρία Κωνσταντίνου	1 ^ο
Τρόπος Διδασκαλίας	Πρακτική Άσκηση	Συναπαιτούμενα
Προσωπική Επικοινωνία	Κανένα	Κανένα

Στόχοι Μαθήματος:

Οι βασικοί στόχοι του μαθήματος είναι οι φοιτητές να:

- εξοικειωθούν με τον σύγχρονο θεωρητικό προβληματισμό που αναφέρεται στη δομή και οργάνωση της ανθρώπινης γλώσσας, με έμφαση στα καθολικά της γνωρίσματα.
- γνωρίσουν σε βάθος τους πιο αντιπροσωπευτικούς κλάδους της σύγχρονης γλωσσολογίας (θεωρητικής και εφαρμοσμένης/διακλαδικής).
- κατανοήσουν τις λειτουργίες της γλώσσας.
- εμβαθύνουν σε επιμέρους πτυχές των πέντε βασικότερων επιπέδων ανάλυσης της γλώσσας, του φωνολογικού, μορφολογικού, συντακτικού, σημασιολογικού και πραγματολογικού.
- συνειδητοποιήσουν τον ρόλο των εννοιολογικών μεταφορών, της πολυσημίας των λέξεων και τον μηχανισμό εμπλουτισμού του λεξιλογίου με την κατάλληλη εκμάθηση των συνωνυμικών δυνατοτήτων των λέξεων.

Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

1. εφαρμόζουν στη διδακτική πράξη τον θεωρητικό προβληματισμό που ανοίγει ορίζοντες στην ερμηνεία ποικίλων γλωσσικών φαινομένων.
2. κατανοούν καλύτερα τη γλωσσική συμπεριφορά των μαθητών, αλλά και των ενηλίκων, καθώς θα έχουν τη δυνατότητα να μελετήσουν με σύγχρονες ηλεκτρονικές απεικονιστικές μεθόδους τη λειτουργία του εγκεφάλου, σε συνδυασμό με τις απόψεις των ψυχολογολόγων.
3. βλέπουν από νέα οπτική γωνία τους γραμματικο-συντακτικούς κανόνες και τον τρόπο

- παραγωγής προτασιακών δομών, με αποτέλεσμα να εντοπίζουν τους μηχανισμούς παραγωγής μη αποδεκτών προτάσεων και να προτείνουν λύσεις για την αποφυγή τους.
4. αντιλαμβάνονται τον ρόλο των γλωσσικών πράξεων για την αποτελεσματική επικοινωνία και να εφαρμόζουν τις κατάλληλες τεχνικές για τους μαθητές.

Περιεχόμενο Μαθήματος:

- Το αντικείμενο και οι κλάδοι της γλωσσολογίας. Βασικές διακρίσεις στη Γλωσσική επιστήμη και μεθοδολογία (θεωρητική και εφαρμοσμένη γλωσσολογία/ γενική και ειδική γλωσσολογία).
- Γενικές αρχές της δόμησης των γλωσσών του κόσμου και της σύγχρονης γλωσσολογίας.
- Διάκριση Λόγου –Γλώσσας –Ομιλίας (Saussure). Η σημειακή θεώρηση της γλώσσας (η γλώσσα ως σύστημα). Το γλωσσικό σημείο, η υφή και οι ιδιότητές του. Η διπλή άρθρωση. Γλώσσα ως αξία. Παραδειγματικές και συνταγματικές σχέσεις. Γλώσσα και νόηση – συναισθήματα και εννοιολογικές μεταφορές (γνωσιακή προσέγγιση της γλώσσας).
- Γλώσσα και η εξέλιξή της: προέλευση των γλωσσών, Πόσες γλώσσες ομιλούνται σήμερα. Σύγχρονη και διαχρονική μελέτη της γλώσσας. Γλωσσική αλλαγή. Η γλώσσα ως ποικιλία: προφορικός και γραπτός λόγος / Ποικιλία και ταυτότητα/ διάλεκτοι και κοινωνιόλεκτοι.
- Φωνητική στη φωνολογία: η παραγωγή των φθόγγων, ανάλυση των φθόγγων, υπερτεμαχιακά στοιχεία.
- Μορφολογία: τύποι γλωσσών, από το μόρφημα στη λέξη, μορφολογικές διαδικασίες. Θέματα Σύνταξης: γραμματικές / αγραμματικές προτάσεις / συντακτικές σχέσεις/ απεικόνιση.
- Σημασιολογία: Λεξικές σχέσεις / ομωνυμία, πολυσημία, συνωνυμία, αντίθεση, υπερωνυμία /υπωνυμία, μεταφορά και μετωνυμία, δήλωση και συνδήλωση. Ανθρώπινος εγκέφαλος και κατάκτηση της γλώσσας. Γλώσσα ως πράξη: γλωσσικές πράξεις, αρχές επικοινωνίας και λειτουργίες της γλώσσας.

Μαθησιακές Δραστηριότητες και Διδακτικές Μέθοδοι:

Διάλεξη, Βιωματικά εργαστήρια, Ατομική και ομαδική εργασία, Ατομική καθοδήγηση, Ανάλυση μελετών περίπτωσης, Παρουσιάσεις από φοιτητές.

Μέθοδοι Αξιολόγησης:

Διαμορφωτική αξιολόγηση-ανατροφοδότηση, Ατομική εργασία, Ομαδική εργασία- παρουσίαση, Τελική εξέταση.

Απαιτούμενα Διδακτικά Εγχειρίδια και Βιβλιογραφία:

Τίτλος	Συγγραφέας	Εκδοτικός Οίκος	Έτος	ISBN
Γλώσσα: Κείμενο, ποικιλία, σύστημα	Γούτσος Διονύσης	Κριτική	2012	9789602187708

Προτεινόμενα Διδακτικά Εγχειρίδια και Συμπληρωματική Βιβλιογραφία:

Τίτλος	Συγγραφέας	Εκδοτικός Οίκος	Έτος	ISBN
Θεωρητική γλωσσολογία. Εισαγωγή στη σύγχρονη Γλωσσολογία	Γεώργιος Μπαμπινιώτης	Αθήνα	1998	9789609104203
Γλωσσολογία και Λογοτεχνία: Από την Τεχνική στην Τέχνη του λόγου (β' έκδοση)	Γεώργιος Μπαμπινιώτης	Ελληνικά Γράμματα	1991	
Η γλώσσα ως αξία: το παράδειγμα της Ελληνικής	Γεώργιος Μπαμπινιώτης	Gutenberg	1995	9789600104592
Μίλα μου για γλώσσα. Μικρή εισαγωγή στη γλωσσολογία	Παναγιωτίδης Φοίβος	Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης	2013	9789605244095
Εισαγωγή στη Θεωρητική Γλωσσολογία	Φιλιππάκη – Warburton Ειρήνη	Νεφέλη	1992	9789602111437
Νεοελληνικός λόγος: Μελέτες για τη γλώσσα, τη λογοτεχνία και το ύφος	Χριστόφορος Χαραλαμπάκης	Νεφέλη	2010	9789602111338
Δέκα μύθοι για την ελληνική γλώσσα	Επιμέλεια: Χάρης Γιάννης	Πατάκη	2001	9789601603049

Λεξικό Γλωσσολογίας και Φωνητικής (A Dictionary of Linguistics and Phonetics)	Crystal David Μετάφραση: Ξυδόπουλος Γιώργος	Πατάκη (Blackwell)	2003 1985	9789601608594
Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας (An Introduction to Language)	Victoria Fromkin, Robert Rodman, Nina Hyams επιμέλεια: Γιώργος Ι. Ξυδόπουλος	Πατάκη (Wadsworth Publ)	2008	9789601625690
Εισαγωγή στη Θεωρητική Γλωσσολογία Introduction to Theoretical Linguistics	John Lyons Μετάφραση: Άννα Αναστασιάδη - Συμεωνίδη, Αγγελική Ευθυμίου, Ζωή Γαβριηλίδου	Μεταίχμιο Cambridge University Press	2002 1968	9789605010904
Εισαγωγή στη γλωσσολογία Language and Linguistics	John Lyons Μετάφραση: Μαρία Αραποπούλου, Μαρία Βραχιονίδου, Αργύρης Αρχάκης, Αικατερίνη Καρρά επιμέλεια: Γιώργος Καρανάσιος	Πατάκη Cambridge University Press	1995 1981	9789602939826
Στοιχεία γενικής γλωσσολογίας Elements de linguistique generale	André Martinet Χαραλαμπόπουλος Αγαθοκλής	Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη Librairie A. Colin	1976 1969	9789602310212
Θέματα Λειτουργικής σύνταξης	André Martinet μετάφραση: Ελένη Βέλτσου, Φώτης Α. Καβουκόπουλος, Γιώργος Μαγουλάς, κ.ά.	Νεφέλη	1985	
Κλειδιά για τη γλωσσολογία (2 ^η έκδοση) Cles pour la linguistique	Georges Mounin μετάφραση: Άννας Αναστασιάδη - Συμεωνίδη	Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης Seghers	1988 1968	9789602500996

Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας Cours de linguistique generale	F. de Saussure μετάφραση: Φώτης Δ. Αποστολόπουλος	Παπαζήση Grande Bibliotheque Payot	1979 1916	9789600201956